

УДК 329.78(477) : 303.4

Проць О. Є., к. ю.н., доцент кафедри правознавства,
соціології та політології Дрогобицького державного
педагогічного університету імені Івана Франка

Акценти і перспективи сучасних досліджень державної молодіжної політики в Україні

У статті аналізуються сучасні дослідження державної молодіжної політики в Україні. Молодь та особливості її соціалізації в умовах суспільних трансформацій вивчають соціологи, політологи, юристи. Вони вказують на основні проблеми молодих людей, які повинні розв'язувати держава, суспільні інституції за участю самої молоді. Узагальнюються результати досліджень і визначаються напрями майбутніх наукових пошуків.

Ключові слова: державна молодіжна політика, моделі молодіжної політики, молодіжні організації, молодь, соціалізація молоді.

В статье анализируются современные исследования государственной молодежной политики в Украине. Молодежь и особенности ее социализации в условиях общественных трансформаций изучают социологи, политологи, юристы. Они указывают на основные проблемы молодых людей, которые должны решать государство, общественные институты при участии самой молодежи. Обобщаются результаты исследований и определяются их направления в будущем.

Ключевые слова: государственная молодежная политика, модели молодежной политики, молодежные организации, молодежь, социализация молодежи.

The article analyzes current researches of youth policy in Ukraine. Youth and features of their socialization during social transformation are studied by sociologists, political scientists and lawyers. They point out major problems of the youth that must be solved by the state, and other public institutions alongside the young people. Summarizes the results of studies and identifies areas for future scientific research.

Keywords: state youth policy, model of youth policy, youth organizations, youth, youth socialization.

Постановка проблеми. У сучасній Україні, як і у більшості цивілізованих країн світу, серед численних проблем виокремлюється проблема формування і здійснення науково обґрунтованої й ефективної державної молодіжної політики, яка в умовах модернізації суспільства та зростаючих вимог до людського капіталу повинна стати інструментом розвитку й перетворення країни. Завдяки своїй мобільності (як просторовій, так і соціальній) молодь відіграє щоразу більш значущу роль у державотворчих процесах і суспільно-політичному житті. Це потребує від держави та інших учасників процесу соціального становлення молоді розробки та послідовної реалізації заходів, спрямованих на залучення молоді не тільки до розв'язання власних проблем, а й загальнонаціональних завдань.

Аналіз стану наукової розробки проблеми. Державна молодіжна політика України та окремі її аспекти викликають підвищений науковий інтерес сучасних українських соціологів, політологів, правознавців. Ці проблеми досліджували такі науковці як Є.І. Бородін, М.Ф. Головатий, В.А. Головенько, М.В. Канавець, О.О. Каретна, Н.М. Крестовська, С.О. Макеєв, І.О. Мартинюк, Н.Б. Метьолкіна, М.П. Перепелиця, М.І. Пірен, Н.І. Соболева, Л.В. Сохань, Р.П. Сторожук, В.І. Тарасенко, О.В. Штанська та ін. Своєю чергою, їх теоретико-методологічні положення та рекомендації стають основою для наступних досліджень, у яких, здебільшого, історіографія проблеми характеризується доволі стисло.

Мета статті — прослідкувати й проаналізувати не стільки кількісний, скільки

якісний характер досліджень державної молодіжної політики, позаяк охопити їх велику сукупність у рамках статті не уявляється можливим, визначити їх основні аспекти та окреслити напрями майбутніх наукових пошуків.

Виклад основного матеріалу. Одна з перших монографічних праць – робота М. Ф. Головатого «Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення» [1] вийшла у 1993 р. Саме на початку 90-х років ХХ ст. почалося формування законодавства України з питань молодіжної політики: 15 грудня 1992 р. була прийнята Декларація Верховної Ради України «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» [2], 5 лютого 1993 р. – Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [3]. Взнявши безпосередню участь у розробці цих документів, автор монографії виходив з того, що суб'єктами молодіжної політики є держава, державні органи (що практично реалізують цю політику), політичні партії, громадські організації та об'єднання, профспілки, соціальні інститути (освіти, культури), окремі громадяни і, обов'язково, самі молоді люди [1, с. 9, 23]. Таким чином, чи не вперше, на противагу патерналістській концепції молодіжної політики, задекларованій ще у радянські часи [4, с. 72–73], молодь була визнана не просто об'єктом, а суб'єктом молодіжної політики. Варто додати, що наприкінці 90-их рр. ХХ ст. М. Ф. Головатий здійснив глибокий політологічний аналіз формування державної молодіжної політики в сучасній Україні [5], а так само розробив курс лекцій з соціології молоді [6], у яких не оминав увагою і питання державної молодіжної політики в Україні перехідного періоду. До цієї проблеми учений неодноразово звертається і далі, тим паче, що його практична діяльність тісно пов'язана з молоддю та формуванням сучасної державної молодіжної політики [7; 8].

На рубежі століть з'являється декілька праць, присвячених окремим напрямкам державної молодіжної політики. Так, комплексний аналіз становища сільської молоді у період політичних та економічних трансформацій в Україні був покликаний активізувати державну молодіжну політику на селі [9]. Досліджуючи становлення та розвиток регіональної державної молодіжної політики, М. П. Перепелиця доходить висновку, що вона потребує як ефективної діяльності держави щодо вирішення проблем молоді з урахуванням специфіки та можливостей регіонів, так і залучення до її реалізації якнайширшого кола інших суб'єктів і, найперше, активного включення у цей процес молодого покоління [10]. Розглядаючи молодь України у дзеркалі соціології, фахівці звертали увагу на особливості соціалізації різних груп молоді, ціннісні орієнтації та формування громадянської свідомості за умов нестабільності суспільства, при цьому державну молодіжну політику вони вважали важливим чинником соціалізації молодого покоління [11]. У такий спосіб дослідники наголошують на тому, що молодь – неоднорідна соціальна група, яка диференціюється за різними критеріями (вік, види чи галузі діяльності, тип поселення тощо) і це слід враховувати при розробленні й реалізації державної молодіжної політики.

У роботах Є. І. Бородіна детально висвітлені етапи становлення національної державної молодіжної політики, створення та реорганізації органів державної влади з питань соціального становлення та розвитку молоді, визначено основні фактори впливу на формування державної молодіжної політики, досліджено державні молодіжні програми, роль інститутів громадянського суспільства у створенні національної моделі молодіжної політики та її реалізації [12; 13; 14]. Крім того, Є. І. Бородін є упорядником збірника нормативно-правових актів з питань державної молодіжної політики (2002–2009 рр.), автором історичного нариса та постатейних матеріалів до Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [15].

Зауважимо, що певний час у науці поняття «ювенальна політика» та «молодіжна

політика» держави фактично ототожнювалися [12; 16]. Наукове обґрунтування їх розмежування здійснила Н. М. Крестовська, на думку якої ювенальна політика має два взаємопов'язані напрями — дитячий і молодіжний, що мають як подібні, так і відмінні риси. ...Але магістральна мета ювенальної політики є єдиною і полягає у забезпеченні гідного життя та соціалізації дитини/молодої людини в межах громадянського суспільства [17, с. 192–193]. І далі, досліджуючи проблеми ювенального права України, науковець не оминає увагою молодіжну політику [18].

Соціологічні аспекти взаємовідносин влади та молоді досліджував О. Г. Старинець; один з розділів його роботи безпосередньо присвячений еволюції державної молодіжної політики [19]. Питання періодизації державної молодіжної політики розглядає й Т. О. Донченко, охоплюючи період з прадавніх часів до сьогодення. Цікаво, що автор виявляє певну визначеність діяльності владних органів щодо молоді у Київській Русі та Гетьманщині XVII–XVIII ст., де, зокрема, на гетьманську службу в найвищі установи, наприклад, Генеральну військову канцелярію, відбиралися, як правило, освічені юнаки, які знали кілька мов, логіку, математику тощо [20, с. 141]. Це уможливорює висновок про глибокі історичні корені державної молодіжної політики, яка пройшла шлях від свого зародження через період пошуку до цілком окресленого й визначеного явища в соціальному житті нашої держави.

Багато дослідників значну увагу приділяють моделям молодіжної політики, які існують в інших державах, їх класифікації та типології. Один розділ дисертаційного дослідження Р. П. Сторожук висвітлює міжнародний досвід реалізації молодіжної політики (на прикладі країн Європейського Союзу), за результатами аналізу якого дослідниця формулює поняття «європейські стандарти молодіжної політики» — це норми впливу суб'єктів молодіжної політики на молодь як об'єкт молодіжної політики та їх взаємодія з метою формування та реалізації гідного рівня життя та розвитку молоді через: участь; освіту; зайнятість; професійну освіту, подолання соціальної ізоляції; добробут, незалежність, культуру; європейські цінності, мобільність, відносини зі світом [21, с. 12]. Заслугує уваги розроблена автором концептуальна модель державної молодіжної політики та модель механізму її реалізації, позаяк вона відображає сучасні тенденції роботи з молоддю у країнах ЄС з урахуванням можливостей та традицій нашої держави.

М. Керваль висвітлює документи Організації Об'єднаних Націй та Ради Європи з питань політики у молодіжній галузі, вивчає досвід реалізації молодіжної політики в окремих європейських державах (Австрії, Іспанії, Португалії, Фінляндії, ФРН) і пропонує враховувати його для розвитку вітчизняної молодіжної політики, однак практичних рекомендацій його дослідження не містить [22].

Т. О. Донченко, проаналізувавши зарубіжний досвід, виділяє три моделі державної молодіжної політики — у Швеції, США й Німеччині, що охоплюють практично всі відомі системи і відрізняються за ступенем державного регулювання і втручання держави у відносини суспільства та молоді — від максимального (Швеція) до мінімального (США), натомість у Німеччині вона побудована на забезпеченні необхідного балансу державних і громадських засад. Автор резюмує, що державну молодіжну політику в Україні складно віднести до якоїсь конкретної моделі, загалом вона має свою унікальну структуру, хоча далеко не досконалу, яка потребує доповнень та змін [23], не конкретизуючи, однак, яких саме.

О. М. Кулик, своєю чергою, звертає увагу лише на дві моделі: перша модель (консервативна) передбачає державну допомогу лише окремим, найменш соціально захищеним і «неплатоспроможним» категоріям молоді з огляду на жорстку рег-

ламентацию витрачання коштів, і категоріям, що потребують допомоги (модель США). Друга модель — інтегративна — виходить із відповідальності держави за інтеграцію всієї молоді й передбачає розробку соціальних програм, доступних для всіх молодих людей, з метою їх реалізації (модель Швеції). У кінцевому підсумку автор доходить висновку, що державна молодіжна політика України здійснюється саме на основі шведської моделі. Його робота загалом присвячена особливостям управлінської діяльності у сфері молодіжної політики в місті Києві, що зумовлені великою часткою молоді серед загальної чисельності жителів, законодавчо встановленим статусом столиці, де сконцентровано найбільше вищих навчальних закладів, найбільшою кількістю молодіжних організацій та їх об'єднань та іншими чинниками. З урахуванням того, що київська молодь є не лише найчисельнішою, а й найактивнішою, висновки й пропозиції автора мають і теоретичну, і практичну значущість [24].

Сама молодь є дієвим суб'єктом молодіжної політики — це беззаперечний факт був ще раз підтверджений у роботі М. В. Канавець [25]. Досліджуючи вплив молодіжного руху на формування та реалізацію державної політики України, науковець відзначає його загалом позитивну динаміку. Водночас дослідниця зауважує, що вплив молодіжного руху на формування та реалізацію державної політики України може мати конструктивний, деструктивний або споглядальний характер. Конструктивний характер полягає в активній участі структур молодіжного руху в процесі державотворення; деструктивний характер визначається асоціальною діяльністю молодіжних громадських організацій та неформальних молодіжних об'єднань; споглядальний характер визначається тим, що складові структури молодіжного руху не беруть участі в житті держави та громади, а молодіжні громадські організації мають суто формальний характер. Визначені авторкою напрями та шляхи вдосконалення взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з молодіжним рухом з урахуванням синтетичних принципів (добровільності, інформування, узгодження, конкурсності, взаємної підтримки, відповідальності, прийняття спільних рішень) та підходів (патерналістський, підхід ключової участі молоді та на засадах співуправління), а так само рекомендації органам державної влади та органам місцевого самоврядування щодо сприяння формуванню потенціалу молоді надають упевненості у налагодженні комунікацій між державою та молодіжним рухом, тим паче, це підтверджено актами про впровадження результатів дисертаційного дослідження М. В. Канавець [25, с. 5].

Відмітним є дисертаційне дослідження Д. Є. Андреевої [26] — передовсім тим, що автор звертає увагу на основні проблеми сучасного стану законодавчої бази щодо реалізації державної молодіжної політики в Україні: відсутність ідеологічного підходу до державної молодіжної політики; роз'єднаність і наявність великої кількості нормативно-правових актів різної юридичної сили; високий рівень динамічності процесу нормотворення, часте прийняття нових норм, що ускладнюють зміст і структуру правового матеріалу; суперечності та прогалини у законодавстві у цій галузі; неоднозначність підходу тлумачення деяких категорій («молодь», «молодіжний рух», «віковий показник молодого покоління» тощо).

Нормативно-правову складову державної молодіжної політики проаналізував А. О. Васильєв [27]. Оскільки, на його думку, досягнення українських науковців у цій сфері частково нівелюються застарілістю у часі проведених досліджень, то, з урахуванням інтенсивності прийняття правових актів, він пропонує таку періодизацію процесу становлення державної молодіжної політики України:

І період — 1992—1998 рр. (було прийнято чотири нормативно-правові акти): становлення нормативно-правової бази державної молодіжної політики молоді

незалежної держави;

II період — 1998—2000 рр. (було прийнято сім актів): розвиток нормативно-правової бази — визначення організаційних форм та формування основних напрямків реалізації державної молодіжної політики;

III період — 2001—2002 рр. (прийнято сім актів): вдосконалення нормативно-правової бази та формування нових напрямків державної молодіжної політики;

IV період — 2003—2004 рр. (шість актів): трансформація нормативно-правової бази державної молодіжної політики — підвищення соціальної спрямованості цієї політики;

V період — 2005 р. — до наших днів (сім актів): намагання переосмислення та якісної трансформації нормативно-правової бази державної молодіжної політики.

А. О. Васильєв стверджує, що весь цей час нормативно-правова база державної молодіжної політики формувалася відповідно до зміни соціально-політичної ситуації в країні. Залежно від потреби в підтримці влади з боку молоді як окремої соціальної групи активність органів влади в прийнятті нормативно-правових актів та створенні а також трансформації управлінських структур змінювалися на періоди застою, які тривали роками [27, с. 64]. Цей висновок не позбавлений сенсу, але постає питання, чи можна вважати політичну кон'юнктуру критерієм для періодизації формування державної молодіжної політики.

У політичному контексті розглядають ціннісні аспекти формування молодіжної політики Є. Бородин та Ю. Шайгородський [28]. Автори звертають увагу на особливість сучасної ситуації в Україні: молоде покоління вступає в самостійне життя у складний період трансформаційних змін, коли механізми включення молоді в суспільні відносини, які використовувалися протягом багатьох десятиліть, вже не діють, а нові в повній мірі ще не сформувалися. Відтак молодь не може отримати дійової «соціалізуючої» підтримки від старших поколінь, оскільки їх досвід не завжди відповідає новим суспільним викликам. На їх думку, молодь сьогодні є поняттям не стільки демографічним, скільки соціальним та політичним. І хоча в країні існує розуміння важливості цієї справи, проте «відстань від слова до діла не змогла подолати жодна з політичних сил, що приходила до влади» [28, с. 205].

Економічний аспект проблеми молодіжної політики щодо сільської молоді вивчав О. С. Біліченко [29]. На його думку, основою державного регулювання становлення та розвитку цієї групи молоді в контексті національної антикризової політики є створення належних умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку; підвищення рівня життя сільської молоді та забезпечення гарантованих державою соціальних стандартів відповідно до поглиблення процесів ринкової трансформації. І водночас науковець стверджує: в умовах кризових ситуацій молодіжна політика, орієнтована на розвиток молоді, вимушена трансформуватися. Ідеологічним кредо такої політики є перш за все виживання з найменшими втратами людського потенціалу та забезпечення максимально можливого його соціального захисту. Тому необґрунтованими видаються його міркування, що основні антикризові заходи щодо становлення та розвитку сільської молоді повинні спрямовуватись насамперед на підтримання рівня зайнятості, а не безробітних.

На думку О. О. Каретної, дослідження механізмів сучасної державної молодіжної політики України набуває особливої важливості у зв'язку із такими внутрішньо-політичними та зовнішньополітичними процесами як демократична консолідація суспільства, глобалізація та європейська інтеграція тощо. Державна молодіжна політика виступає ефективним механізмом визначення місця та ролі молодого покоління у цих

процесах. Визначивши об'єктом свого дослідження політичну взаємодію влади та молоді як окремої соціальної групи, науковець розглядає широке коло питань за допомогою інтерпретативної парадигми політичних наук. Заслуговує уваги точка зору автора на громадянську освіту молоді як дієвий комунікативний механізм формування державної молодіжної політики у сучасних умовах. Громадянська освіта виступає ефективною технологією підвищення політичної свідомості та політичної культури молодих громадян, що, своєю чергою, сприятиме активному діалогу між молоддю та органами державної влади, побудованого за принципами раціонально аргументованих дискусій і, в кінцевому рахунку, підвищенню ефективності державного управління молодіжною сферою [30].

Серед останніх досліджень державної молодіжної політики варто назвати монографію Г. В. Коваль «Розвиток державної молодіжної політики: теорія, методологія, механізми реалізації» [31], у якій висвітлюються теоретичні засади та сутність державної молодіжної політики на сучасному етапі. Як уявляється, розроблені авторкою основні шляхи модернізації та напрями розвитку державної молодіжної політики в Україні є доволі перспективними, зокрема, мова йде про формування системи державної молодіжної політики, яка складається з 4-х взаємозалежних підсистем: постійного громадського представництва молоді на всеукраїнському та місцевому рівнях; залучення молоді до формування державної та регіональної політики, що впливає на її життя; залучення молоді до безпосередньої реалізації державної та регіональної політики; розвитку компетентності молоді у формуванні та реалізації державної та регіональної політики, на що варто було б звернути увагу фахівцям у галузі державного управління й місцевого самоврядування, юристам і соціальним працівникам.

Цікавою є робота Н. І. Кожушко, у якій висвітлюються проблеми реалізації державної молодіжної політики в умовах розширення транскордонного співробітництва України [32]. Ураховуючи принципи, передбачені Концепцією Державної програми транскордонного співробітництва, а також зміст механізму реалізації молодіжної політики в контексті європейського вибору України, дослідниця визначає такі специфічні механізми реалізації державної молодіжної політики: механізм кооперації, механізм самореформування, механізм репрезентативності, інтеграційний механізм, комплементарний (доповнюючий) механізм. Позаяк розвиток транскордонного співробітництва — одна із характерних рис інтеграційних процесів на рубежі ХХ—ХХІ ст., і Україна активно долучається до цих процесів, то молодь як наймобільніша соціальна група могла б відіграти провідну роль у «розмиванні кордонів».

Висновки. Проаналізувавши окремі дослідження, присвячені проблемам державної молодіжної політики, можна зробити певні узагальнення. З одного боку, практично усі дослідники констатують, що за період незалежності в Україні сформовано нормативно-правову базу з питань соціального становлення та розвитку молоді та утворено центральні і місцеві органи виконавчої влади, які забезпечують реалізацію державної молодіжної політики. В Україні існує система установ і закладів для молоді, розробляються й виконуються державні і регіональні молодіжні програми, діє механізм підтримки молодіжного руху та різних категорій молоді тощо. Але, з іншого, вони так само одноставно стверджують, що є суттєві проблеми у реалізації державної молодіжної політики. По-перше, це недосконалість правового регулювання, причому такого висновку доходять не лише фахівці-юристи. Звичайно, нормативно-правова база молодіжної політики далека від досконалості, але саме Україна вважається «піонером» серед усіх пострадянських держав у формуванні молодіжного законодавства і свого часу його позитивний потенціал так само одноставно відзначали його дослідники. Інша річ,

що на часі оновлення нормативно-правової основи державної молодіжної політики, принаймні, для чіткого визначення прав і обов'язків суб'єктів, які беруть участь у формуванні та реалізації державної молодіжної політики, передовсім, самої молоді, необхідність більш активного залучення якої до цього процесу жоден з науковців не піддає сумніву. Як уявляється, дослідження нормативно-правової складової молодіжної політики потребує більше уваги юристів та фахової оцінки її сучасного стану.

По-друге, регламентаційно-правовий підхід до процесу організації та реалізації державної молодіжної політики, на думку дослідників, сам собою не приведе до розв'язання всіх чи хоча б основних проблем української молоді. Нагальною потребою є удосконалення організаційного механізму державного управління у сфері молодіжної політики, оновлення способів взаємодії органів влади з молоддю, які сьогодні за формою нагадують «монолог» влади, котрий слід перетворити на конструктивний діалог.

Загалом варто відзначити, що рівень наукових досліджень державної молодіжної політики в Україні зростає. Залишається відкритим питання про те, як перевести теоретичні здобутки у практичну площину модернізації цієї політики. Удосконалення державної молодіжної політики в Україні, наближення її до стандартів та принципів молодіжної політики більшості європейських країн, безперечно, має ґрунтуватися на системних фундаментальних та прикладних дослідженнях молоді, її соціально-політичної активності, проблем соціалізації тощо, тому їх варто продовжувати.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення : монографія / М. Ф. Головатий. — К. : Наук. думка, 1993. — 325 с.
2. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні : Декларація від 15.12.1992 № 2859-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>
3. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон від 05.02.1993 № 2998-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>
4. XIX Всесоюзная конференция Коммунистической партии Советского Союза : 28 июня—1 июля 1988 г. Стеногр.отчёт : в 2 т. — М. : Политиздат, 1988 —Т. 2. — 399 с.
5. Головатий М. Ф. Формування державної молодіжної політики в сучасній Україні (політологічний аналіз) : дис. на здобуття наук. ступ. д-ра політ. наук : 23.00.02 / Микола Федорович Головатий ; НАН України. — К., 1996. — 389 с.
6. Головатий Н. Ф. Соціологія молоді : курс лекцій / Н. Ф. Головатий. — К. : МАУП, 1999. — 224 с.
7. Головатий М. Ф. Державна молодіжна політика як феномен суспільного розвитку і нова парадигма державотворення у країнах перехідного стану / М. Ф. Головатий // Український соціум. — 2002. — № 1. — С. 54—62.
8. Головатий М. Ф. Соціологія молоді : курс лекцій. — К. : МАУП, 2006. — 2-ге вид. перероб. і допов. — 304 с.
9. Бородін Є. І. Сільська молодь України в період політичних та економічних трансформацій: настрої, орієнтації, сподівання / [Є. І. Бородін, О. А. Ганюков, П. Ю. Дулленко та ін.]; ред.: В. І. Довженко; Укр. ін-т соц. дослідж. — К. : Академпрес, 1998. — 168 с.
10. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) : монографія. — К. : Укр. ін-т соц. дослідж.; Укр. центр політ. менеджменту, 2001. — 242 с.
11. Балакірєва О. М. Молодь України у дзеркалі соціології / [О. М. Балакірєва, Т. В. Бондар, М. Ю. Варбан та ін.]; Укр. ін-т соц. дослідж. — К. : [б.в.], 2001. — 210 с.
12. Бородін Є. І. Держава і молодь: історія ювенального законодавства в Україні (середина 80-х — початок 90-х років XX ст.) / Є. І. Бородін. — К. : Укр. центр політ. менеджменту, 2004. — 238 с.;
13. Бородін Є. І. Історія формування державної молодіжної політики в Україні (1991 — 2004 рр.) :

монографія / Є. І. Бородін. — Д. : Герда, 2006. — 472 с.

14. Бородін Є. І. Загальнодержавна молодіжна програма в Україні в контексті удосконалення механізму державної молодіжної політики [Електронний ресурс] / Є. І. Бородін // Публічне адміністрування: теорія та практика : електронний зб. наук. пр. / редкол. : С. М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. — Д. : ДРІДУ НАДУ. — 2010. — Режим доступу : <http://dridu.dp.ua/zbirnik/index.html>.

15. Державна молодіжна політика в Україні у 2002 році : зб. нормативно-правових актів / авт.-упоряд. Є. І. Бородін. — Д. : Герда, 2003. — 458 с.; Державна молодіжна політика в Україні у 2003 році : зб. нормат.-прав. актів / авт.-упоряд. Є. І. Бородін. — Д. : Герда, 2004. — 292 с.; Державна молодіжна політика в Україні у 2005 році : зб. нормат.-прав. актів / авт.-упоряд. Є. І. Бородін. — Д. : ТОВ «Днепрост», 2005. — 364 с.; Державна молодіжна політика в Україні у 2006 році : зб. нормат.-прав. актів / авт.-упоряд. Є. І. Бородін. — Д. : Герда, 2007. — 464 с.; Державна молодіжна політика в Україні у 2007 році : зб. нормат.-прав.актів / авт.-упоряд. Є. І. Бородін. — Д. : Пороги, 2008. — 404 с.; Державна молодіжна політика в Україні у 2008 році : зб. нормат.-прав. актів / авт.-упоряд. Є. І. Бородін. — Д. : Пороги, 2009. — 729 с.; Державна молодіжна політика в Україні у 2009 році : зб. нормат.-прав. актів / авт.-упоряд. Є. І. Бородін. — Д. : Пороги, 2010. — 460 с.; Державна підтримка молоді в Україні : практич. посіб. / уклад. Є. І. Бородін [та ін.]. — Д. : ТОВ «Днепрост», 2006. — 365 с.; Бородін Є. І. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні»: історичний нарис та постатейні матеріали / Є. І. Бородін. — Д. : Пороги, 2009. — 508 с.

16. Гладун З. Н. Правові засади формування державної молодіжної (ювенальної) політики / З. Н. Гладун // Ювенальна політика та ювенальна юстиція в сучасній державі : матер. Міжн. наук. конф. 21–22 вересня 2007 р., Одеса ; за заг. ред. проф. Ю. М. Оборотова. — О. : Фенікс, 2007. — С. 12–17;

17. Крестовська Н. М. Ювенальне право України : історико-теоретичне дослідження : монографія / Н. М. Крестовська. — О. : Фенікс, 2008. — 332 с.

18. Крестовська Н. М. Традиція ювенально-правового регулювання в Україні [Електронний ресурс] / Н. М. Крестовська // Право і громадянське суспільство. — 2013. — № 1 — С. 49–56. — Режим доступу: <http://icslaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/1-2-2013/item/93-tradytsiia-iuvenalno-pravovoho-rehuliuвання-v-ukraini-krestovska-n-m>; Крестовська Н. М. Реформування ювенальної юстиції як напрям державної ювенальної політики / Н. М. Крестовська // Молодіжна політика : проблеми та перспективи : зб. наук. праць. — Дрогобич—Перемишль : Посвіт, 2013. — Вип. 4. — С. 6–9.

19. Старинець О. Г. Влада і молодь: особливості взаємовідносин в процесі демократизації українського суспільства : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. політ. наук : спец. : 23.00.02 — політичні інститути та процеси / О. Г. Старинець. — К., 2004. — 18 с.

20. Донченко Т. О. Формування державної молодіжної політики в Україні: історико-правовий аспект / Т. О. Донченко // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер. : Державне управління. — 2010. — Т. 125, Вип. 112. — С. 141–145.

21. Сторожук Р. П. Державна молодіжна політика в контексті європейського вибору України: механізми реалізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. наук з держ. управління : спец. : 25.00.02 — механізми державного управління / Р. П. Сторожук. — О., 2007. — 23 с.

22. Кербаль М. Зарубіжний досвід формування нормативно-правової бази щодо молодіжної політики / М. Кербаль // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. — Київ; Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. — Вип. 13. — С. 123–129.

23. Донченко Т. Основні моделі державної молодіжної політики: закордонний та вітчизняний досвід / Т. Донченко // Ефективність державного управління : зб. наук. праць. — Львів, 2009. — Вип. 18/19. — С. 126–133.

24. Кулик О. М. Особливості управлінської діяльності у сфері молодіжної політики в місті Києві : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. наук з держ. управління : спец. : 25.00.02 — механізми державного управління. — К., 2011. — 20 с.

25. Канавець М. В. Вплив молодіжного руху на формування та реалізацію державної політики України : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. наук з держ. управління : спец. : 25.00.01 — теорія та історія державного управління / М. В. Канавець. — К., 2009. — 20 с.

26. Андреева Д. Є. Адміністративно-правове регулювання в галузі молодіжної політики в Україні: ор-

ганізаційно-правові аспекти: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук : спец. : 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / Д. Є. Андрєєва. — Ірпін, 2009. — 18 с.

27. Васильєв А. О. Еволюція нормативно-правової бази державної молодіжної політики незалежної України / А. О. Васильєв // Державне управління. — 2011. — № 1. — С. 59-65.

28. Бородін Є. Ціннісні аспекти формування молодіжної політики / Є. Бородін, Ю. Шайгородський // Сучасна українська політика. — 2011. — Вип. 22. — С. 202-210.

29. Біліченко О. С. Державне регулювання становлення та розвитку сільської молоді в контексті національної антикризової політики : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук : спец. : 08.00.03 — економіка та управління національним господарством / О. С. Біліченко. — Херсон, 2012. — 20 с.

30. Каретна О. О. Механізми сучасної державної молодіжної політики України: еволюція та тенденції : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. політ. наук : спец. : 23.00.02 — механізми державного управління / О. О. Каретна. — О., 2012. — 17 с.

31. Коваль Г. В. Розвиток державної молодіжної політики: теорія, методологія, механізми реалізації : монографія / Г. В. Коваль. — Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. — 432 с.

32. Кожушко Н. І. Механізми реалізації державної молодіжної політики і розширення транскордонного співробітництва України [Електронний ресурс] / Н. І. Кожушко // Державне будівництво. — 2014. — № 1. — Режим доступу до статті: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2014-1/title.html>

УДК 346.1

Олюха В. Г., к.ю.н., доцент, завідувач
кафедри цивільно-правових дисциплін
Криворізького факультету НУ «ОЮА»

Основні засади проведення господарської діяльності з реконструкції житлової забудови

У статті досліджуються принципи, що мають бути основою при організації та проведенні такої форми капітального будівництва як реконструкція існуючої забудови території міст. Надано коротку характеристику змісту кожного з них.

Ключові слова: капітальне будівництво, господарська діяльність з реконструкції, принципи проведення господарської діяльності.

В статье исследуются принципы, которые должны быть основой при организации и проведения такой формы капитального строительства как реконструкция существующей застройки территории городов. Дана краткая характеристика содержания каждого из них.

Ключевые слова: капитальное строительство, хозяйственная деятельность по реконструкции, принципы проведения хозяйственной деятельности.

The article investigates the principles that should be the basis for the organization and conduct of this form of capital construction as the reconstruction of existing buildings in the city. In addition, it was given brief description of the contents of each of them.

Keywords: capital construction, economic activities on reconstruction, principles of conducting economic activity.

Постановка проблеми. У спадок від СРСР Україна отримала значну кількість житла, що будувалась у шістдесятих роках двадцятого сторіччя індустріальними методами. Безумовно, у тих історичних умовах запровадження цього масштабного проекту було необхідним кроком, адже питання забезпечення населення житлом